

TÖÖLISTE HÄÄN

(15. AUGUST 1934) JUULI — AUGUST

E. TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU JA TÖÖLISNÕUKOGUDE HÄÄLEKANDJA

Kas Ida-Locarno või sõjaline idapoliitika.

„Meie peatame germaanlaste igavese tungi Lõuna- ja Lääne-Euroopasse ja läheme üle tuleviku maa-alapoliitikale. Kui meie aga täna kõneleme Euroopas uuest maast ja pindalast, siis meie mõtleme esijoones Venemaad ja temale alluvaid rannariike.“
A. Hitler.

Saksamaa väljaastumise puhul Rahvasteliidust kirjutas Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu peasekretär W. Shevenels artikli, kus ütles muuseas: „Kõigile neile, kes sageli kiruvad Rahvasteliidu võimetust ja omistavad talle ülesandeid, milliseid ei saa olla enamikus kapitalistlikkudest valitsustest koosneval liidul, — neile peab Saksamaa väljaastumine tegema selgeks: Rahvasteliit pidurdab kallaletungihimulisi valitsusi. Need valitsused kahtlevad, kas nad suudavad Rahvasteliidus olles, saavutada soovitud väledusega ja täpsusega oma sihte. Nad astuvad Rahvasteliidust välja.“

Rahvasteliit avaldas seesugust pidurdavat mõju; nüüd ei saa ta seda enam teha! Saksamaa väljaastumisega on kõik takistused langedud. Ühed relvastuvad selleks, et tungida kallale, teised ei taha ettevaatuse pärast desarmeeruda, või püüavad samuti hoopis relvastuda.

Kõikide läbirääkimiste, lepete ja lepingute asemel, mille üle Genfis täie avalikkusega kõneldi, tekkivad nüüd väljaspool Rahvasteliitu seesugused lepingud, millest Hitler oma raamatust „Mein Kampf“ ütleb: „Liit, millel pole sõjalist sihti, on mõtetu ja väärtusetu!“

Seesugused pealetungi liite polnud ei Genfis ega Genfi juures. Kui ka eilne Genf — meie asume pessimistlikule vaatekohale —

vaevalt oleks suutnud hoida ära tulevast sõda, siis ometi ta võis luua õhkkonna, mis kallutas avaliku mõtteilma sõjt ärahoidmisele või halvemal juhul tegema kindlaks ja hirmutama otsest kallaletungijat.

Vastupidi sellele — mis tänapäeval täiesti kindel — kannavad toimingud väljaspool Genfi puht offensivset, kallaletungihimulist iseloomu.“ — Nii kirjutas Shevenels desarmeerimiskonverentsi viimase istungjärgu ajal.

Mis on vahepeal sündinud? Taani, Hispaania, Hollandi, Norra, Rootsi ja Shveitsi esitasid ühise desarmeerimisetepaneku, kuna Türgi, Nõukogude Liit, Prantsusmaa, Itaalia, Inglismaa ja Saksamaa esinesid igauks oma samasihiliste ettepanekute ja memorandumitega. Desarmeerimiskonverentsil leiti lõpuks juunis mingi üldvormel, mille abil maeti pidulikult maha kõik ettepanekud ja algatused — kuni 1. septembrini, millal astub kokku konverentsi büroo, mis mitmete valitsuste, nii-ütelda, halva südametunnistusega kõigest hoolimata elab edasi. Selles vormelis kõneldakse ka „vajadusest jätkata konverentsi tööd“, kuid see kannab enam dekoratiivset iseloomu. Seevastu on suurima tähtsusega asjaolu, et seal mainiti ka *regionaalseid pakte* ja ühenduses sellega otsustati luua üks *erikomisjon*, „ülesandega jätkata neid eeltöid, mis ta peab tarvilikuks, et kergendada uute lepete sõlmimist, mille üle võidakse pidada läbirääkimisi väljaspool desarmeerimise konverentsi.“ Edasi, on peakomisjonil ülesandeks „määrata kindlaks sellaste lepete võimalikke kokkupuutepunkte üldise (desarmeerimis-)konventsiooniga.“

Viimases lauses peitub selle otsuse kogu raskuspunkt. Kas läheb korda sellaseid erikokkuleppeid Rahvasteliidus kindlustada ja

seega neile suruda tõeliku rahutahte pitsatit ning ühtaegu muretseda neile vajalikke sanktsioone, või jäävad nad nende, väljaspool Genfi olevate toimingute hulka, millest Shevenels väga õieti ütleb, et nad on puht offensiivsed?

Üksi sellest seisukohast tuleb vaadelda ka Ida-Locarno püüdeid.

Mis oli Lääne-Locarno? Locarno lepingus kindlustavad Saksa- ja Prantsusmaa vastastiku oma piire; Inglismaa ja Itaalia esinesid seal seesuguse vastastikuse kohustuse garanteerijatena.

Idas peavad nüüd samal viisil mitmesugused maad kindlustama oma piire, kuna teised maad oleksid seejuures „vaderiteks“, jah, tahetakse isegi need vastastikused kohustused Idas viia seosesse Lääne-Locarnoga.

Lääne-Locarno isadeks olid Briand, Stresemann, Robert Cecil j. t. Ida-Loarno lepinglaste hulgas on ettenähtud Hitler, Mussolini ja veel peotüüs vähemaid ja suuremaid diktaatoreid Lähedast-Idast. Kas niisugustel tingimustel võib üldse kõnelda mingist Locarnost ja selle vaimust? Vastus peaks olema selge ja seega selge ka ametiühingulise liikumise seisukoht.

Meie ei tohi jääda ükskõikseks ka Ida-Locarno suhtes. Aheldatud röövlid — kuigi paberist ahelates — on ikkagi pisut vähem hädaohtlikud, kui vabad röövlid. Peale selle tuleb arvestada, et Ida-Locarno, mis muide juba põrganud mitmel pool halva tahte ja vastuseisu vastu, *tõstab õieti üles sõja ja rahu probleemi üldse*. Kõik teised, vahepeal käsitatud lepingud puudutavad enam või vähem asjaolusid, mille muutmist esialgu keegi tõsiselt ei usu.

Ida on aga seevastu muutunud poliitiliste sündmuste tulipunktiks sestsaadik, kui Hitler andis Saksamaa poliitikale suuna, mis sõnastatud artikli alul toodud tsitaadis.

See jutt ei jäta selguse mõttes midagi soovi. Seejuures Hitler lähtub ühtaegu nii reaalspoliitilistest kui reetlikkudest arvestustest, et tõelikult tagajärjerikkalt sõda võib pidada siis, kui lastakse ka teistel maadel koosteenida ja koosvarastada: „Rahvaste saatused

seotakse kõige tugevamini ainult ühiste tuleviku väljavaadetega — ühiste saavutuste, lühidalt, ühise võlumalendamisega.“ See on Hitleri ühise sõpruse mõte Poola suhtes.

Kas tahab nüüd Hitler Ida-Locarnoga loobuda sellest poliitikast? Kuidas seda ka ametlikult ei võetaks, Hitleri jaoks on praktiliselt Ida-Locarno leping igal juhul paberilipakas. Kuulus hitlerisaksa truudus, mida viimastel nädalatel nägime jälle nii tagajärjerikkalt oma enese ridades väljendavat, leiab rakendamist ka siingi. Hitler on selle lepingu juba, nii ütelda, puruks kiskunud veel enne, kui see üldse pandud paberile, sest ütleb ta ju otsekohe ühenduses oma „idapoliitikaga“: „Eriti on surmavalt hädaohtlik viimast arenemisastet enne sõda pidada omale vähemalgi määral siduvaks teeks“. Nii on sellest küljest kõik öeldud, mida ühe Ida-Locarno üle üldse võib ütelda.

Ometi ei tohi meie — nagu varem märgitud — kõigest hoolimata kaotada huvi Ida-Locarno vastu. Ta võib ja saabki olla kasuks rahule sel määral, mil ta silmapilgu ebasoodsatest perspektiividest hoolimata võimaldab Rahvasteliidu institutsioonide raamides luua vastastikuste rahulikkude kohustuste rahvusvahelist reshiimi ja määrab kindlaks vastuvaidlematu positiivse kohustuse, mis on kõigil väljaastumiseks kallaletungija vastu.

Ilma sellase, Genfi tagasipööramise tahteta on rahu kindlustamise või alalhoidmise katsed üldiste garantiipaktide sõlmimise kaudu, olgu need Ida- või Lääne-Locarno-lepingud, ainult mugavaks ettekäändeks sõja meetodilisel ja salakavalal ettevalmistamisel.

Genf omab seeläbi sootuks erilise ja kaheksandiselt tähtsa mõtte: Tagasi Genfi tähendab ühtaegu:

Võitlust sõja vastu ja
Võitlust fashismi vastu!!

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu
„Presseberichte“ nr. 29-st tõlkinud

E. Joonas.

Käesoleva aasta palgavõitlusi.

Jõukatsumisi seitsmes kohas.

Käesoleval aastal on olnud meil seitse palgavõitlust. Praegusel kitsal ja raskel ajal on see rõõmustavaks nähtuseks. Töölised on valvel oma majanduslikkude huvide eest raskustest hoolimata.

Töövõitluste hooaja avasid käesoleval aastal Tartu klaasivabriku töölised märtsi kuul, klaasipuhujate ametiühingu juhtimisel. Konflikt tekkis korratust palgamaksimisest. Tööliste esindajad nõudsid käitise juhatuselt palgamaksimist korralikumalt. Peale lühemaajalist tööseisakut käitise juhatus oli sunnitud tööliste nõudmised rahuldama.

Aprilli kuul algas Tartus kohapealse naha-töölise ametiühingu juhtimisel kingseppade palgavõitlus, mis kestis pikemat aega. Kingseppade tööhinnad suruti Tartus viimastel aas-

tatel äärmiselt madalale. Tükitööga teeniti kõigest 15—20 senti tunnis ja paljudelt tööandjatelt ei saadud töötasu kättegi. Vähest töötasu tuli nõuda sageli kohtu teel. Tuleb silmas pidada ka seda asjaolu, et kingsepad töötavad täie koormatusega kõigest 6 kuud aastas. Äärmiselt madala töötasu ja piiratud töövõimaluste juures tuleb kingseppadel kanda tööstuskulusid: tööruum, küte, valgustus, tööjuures tarviminev peenmaterjal jne. Olukord oli raske ja seda tuli asuda parandama. Selleks ei olnud teist teed, kui tõsta oma ametiühingu jõudu ja see võitlusse viia. Juba 1933. a. alati tarvilikkude eeltöödega peale. Tartu Nahatöölise Ühisuse organiseeriti uusi liikmeid. Sõlmiti kindlustuslepinguid, millega kingsepad kohustusid streigi või boikoti

korral äridadele tööd mitte tegema. Vastasel korral tuli igal lepingule allakirjutajal maksta ametiühingule 50 krooni kahjutasu. Palgavõitluse alguseks oli ametiühingul sõlmitud kindlustuslepingud 200 kingseppaga. Seega oli seotud palgavõitlusega kuni 65% äridesse töötavatest kingseppadest. Aprillikuul kutsuti Tartu Nahatöölise Ühisuse poolt kokku üllinnaline kingseppade koosolek. Tööhindade tabeli väljatöötamiseks valiti juhatajasele abiks komisjon. Tööhinnad töötati välja ja järgmine peakoosolek kinnitas need. Tööandjatele tehti ettepanek: sõlmida Tartu Nahatöölise Ühisusega uute tööhindade alusel kollektiivleping. Läbirääkimised ei annud tulemusi ja seepärast pandi 5 suuremat äri boikoti alla. Lõpuks tööandjad olid sunnitud andma järele ja tööliste vastu tulema. Mõlemate poolte järeleandmisel lepidi töötasu asjus kokku. Tartu kingseppade palgad tõusid keskmiselt 15%. Tartu Nahatöölise Ühisuse ja 21 ettevõtja vahel sõlmiti maikuu keskel uute palganormide alusel lepingud, mis on maksvad kuni 1. maini 1935. a. Lepingu rikkumise korral tuleb ettevõtjal maksta 150 krooni linna hoolekande osakonnale. 10 äri keeldusid lepingule alla kirjutamast. Osa neist äridest on praegu boikoti all.

Tartu nahatöölise tagajärjekas palgavõitlus viis liikvele Narva nahatöölised. Narva kingseppade töötingimused olid samuti äärmiselt halvad. Kohapealse kingseppade ametiühingu algatusel otsustati asuda palgavõitlusele. Aluseks võeti Tartu kingseppade uued palgatarifid. Peale lühemaajalist läbirääkimist tööandjatega saavutati juunikuul kokkulepe, mille tagajärjel Narva kingseppade töötasu tõusis 10—20%.

Juunikuul lõpul puhkes suurem palgavõitlus Pärnu sadamas. Streik sai alguse aurik „Nora“ laadimisel. Töölised käsutati laeva juurde tööle kell 12, kuid telegikult algas töö kell 14. Töölised nõudsid asjatult raisatud 2 tunni eest tasu. Seda ei täidetud. Seepeale lahkusid töölt selle laeva juurest kõik 35 töölise. Kuna töö- ja palgaolude parandamisest kõik sadamatöölised olid huvitatud, siis 30. juunil kõik Pärnu sadamatöölised arvult üle 300 ühinesid streigiga. Pärnu sadamatöölise ühingu algatusel kutsuti kokku sadamatöölise üldkoosolek, kus kinnitati tööandjatele esitatav kollektiivlepingu kava ja valiti streigikomitee. Samal päeval astus kokku kohapealse

tööinspektori algatusel tööliste ja tööandjate vaheline lepituskomisjon, kus mõlemad pooled kandsid ette oma seisukohad. Tööliste tähtsaim nõudmine oli: seatagu palgad samale tasemele, nagu need olid enne inglise naela langemist, sõlmitagu sadamatöölise ühingu kollektiivleping ja et sadamas võirad tööd teha ainult sadamatöölise ühingu liikmed. Esialgu saavutati kokkulepe tähtsamates küsimustes, kuid hiljem tööandjad hakkasid seletama, et neil ei olevat olnud kokkuleppe sõlmimiseks vajalisi volitusi. Tööandjate sellise ülalpidamise tulemusena streik venis. 3. juulil käis streigilahendamise asjus Pärnu teedeminister. Lepituskomisjoni koosolekul nõudis teedeminister kategooriliselt: töölistel asugu tööle, kollektiivlepingut ei tule sõlmida ja lepingus ei tohi nimetada sadamatöölise ühingu nimeust. Loomulikult tuli tööliste volinikkudel esile kerkinud uute asjaoludega arvestada ja vastu võtta hoopis teissugusamad töötingimused kui oli võimalik saavutada. Pärnu sadamatöölise ja stevidooride (tööandjad sadamas) vahel sõlmiti leping, mis kestab sadamatoode käesoleva hooaja lõpuni. Lepingu täitmise üle valvab sadamakapteni juures asuv töölistest ja tööandjatest koosnev komisjon. Keskmiselt tõusid sadamatöölise palgad Pärnus 20%. Peale selle saavutati terve rida vähemaid paremusi.

Streigi lõpul rangistati politsei poolt streigi juhtimisest osa võtnud ametiühinglased M. Unt, J. Tammi j. t., keda süüdistati selles, et nad olevat õhutanud töölist poliitilistel motiividel. Vanema tööinspektori informatsiooni kohaselt ei olnud streigil kõge vähematki poliitilist iseloomu. Peale M. Undi on teised vangist juba vabastatud.

Sadamatöölise streigi ajal tekkis palgalikumine sadamas töötavate veovoorimeeste ja saeveskite tööliste keskel. Hobusemeeste palk tõusis 1—20 senti tunnis ja mõnes saeveskis tõusis tööliste palk tunnis 2—3 senti. Hobusemeestel ja saeveskite töölistel ei olnud võimalik mitmesuguste väliste asjaolude sunnil korralikult palgavõitlust läbi viia.

9. juulil esitas Tallinnas Lorupi klaasivabrikus eelpuhujate n. n. kirblategijate grupp palgatõstmise nõudmise. Seni makseti neile 20 senti tunnis äärmiselt raske töö eest. Nauti juurde 10 senti tunnis. Lõpuks saavutati kokkulepe, millega saadi palka juurde 5 senti tunnis.

Ametiühingud demokraatlikus riigis.

Uuema aja struktuurilisi küsimusi.

Ametiühingulise liikumise meetodid ja takтика peavad üksikasjades muutuma aastast aastasse vastavalt muudatustele, mis tulevad toime majanduslikus ja poliitilises elus nii üksikutes maades, kui ka rahvusvahelises ulatuses. Ametiühingud ei tohi tarduda minigisse doogma-sousti, nad ei või küsimusi võtta tunde puhangute mõjutusel, vaid peavad kõige suurema hoolega arvestama igat tõsielu nähet ning arengut ümbruskonnas.

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu esimees W. M. Citrine pidas 28. juunil briti ringhäälingu mikrofonis ees huvitava ametiühingulise programmi-kõne, kus käsitas ametiühingute osa moodsas demokraatlikus riigis ja üldse uuemaajal ametiühingulisi probleeme.

„Teatud inimesed,“ ütles ta, „kujutavad enesele ette, et seni kuni on ametiühingud, peab tulevik ilmingimata tähendama ka võitlust. Mina tahaksin aga neile otsekohe vaielda

vastu. Ametiühinglased ei leia selles mingit erilist lõbu jätta maha oma töökoht ja ainult ettevõtjaga kisklemise armastusest kaotada oma koht ning kibedakski elamiseks vajalik sissetulek. Tänapäeval pole ei ettevõtjatel ega töölistel suurt kirge streikideks ja töösulgudeks, nagu see oli vahest mõnikord varem. On tekkinud suurem vastutustunne. Kuigi ka nüüd kumbki pool ei taha vaikselt loobuda üksikõik millisest oma õigusest, on ometi tekkinud suurem valmisolek leida mõnel teisel viisil lahendamisteed. . . Ajajooksul on rajatud uusi vahekohtu- ja lepitussüsteeme ning loodud võimalused küsimuste avalikuks algatamiseks ja uurimiseks. Ettevõtjad ja töölised võivad ja peavad nüüd oma nõudmisi avalikult põhjendama. Otsuse määrajaks pole mitte enam ilusad ja väledad kõned, vaid asja sisuline kaalukus, mida peab kaitsa oskama. Neil põhjustel ametiühingud vajavad ja rakedavadi oma teenistusse heritud personaali, kes muretseb neile vajalikud faktid ja arvud ning täpse informatsiooni iga tööstusharu kohta. Samadel põhjustel on ametiühingud kutsunud ellu vastavad asutised, mis mõnes suhtes võivad suurepäraselt võistelda parimate kaupmehelikkude üritustega. Ma usun, et peab saama reeglits ülemaaliste kokkulepete sõlmimine ettevõtjate ja tööliste vahel, kellel mõlemal on pea ühesugune aparaat konfliktide ärahoidmiseks. Muidugi, ei saa sel viisil streike ja töösulgusid täiesti ärakaotada, kuid nende arv jääb igatahes väiksemaks. Siis hakkab ka mõistus etendama suuremat osa ja üldsus ise tundma järjest suuremat huvi nende asjade vastu, ning pääseb suuremal määral mõjule sotsiaalne õigus. Tugev ametiühinguline liikumine on paremaks kindlustuseks sellesihilisele arengule.“

Ametiühingute suhtumisest riigisse ja poliitilistesse aktsioonidesse (seisuslik, korporatiivne riik, majandusparlament), ütles Citrine muuseas järgmist: „Ametiühingute poliitika suundub nii, et jõuda riigini otse eestukse kaudu. Meie tahame, et ametiühingud tungiks riigi täidesaatvatesse organitesse, mitte poliitilisele arengule.“

tilise jõuna, vaid kui tunnustatud asutised, kellega alati peetakse nõu, kui on tegu tööliste otseste luuvidelga. On kindel, et saabub aeg, mil parlament ka siis, kui ta kõrgema instantsina hoiab alles oma autoriteedi, peab vajalikuks loobuda nii mõnegi tähtsa majandusliku küsimuse arutamiseks. Võib olla tuleb luua majandusparlament, kus oleksid esindatud valitsus, ettevõtjad, ametiühingud, teadlased, rahandustegelased ja muud riigikodanikud. . . Ma ei usu aga mitte, et meie hakkaksime tegema katseid korporatiivse seisusliku riigiga, mille kaks või kolm fashistlikku maad loonud paberil, ometi mitte tegelikus elus. Küll võivad aga, minu arvates, tulla toime parlamendi üldises struktuuris seesugused muudatused, mis viivad parlamenti majanduse otse esinduse.

Milline ka ei oleks majanduse ja riigi suhete tulevane areng, ametiühingud ometi igal juhul võtavad osa majanduspoliitika kujundamisest.“

Struktuurilistest muudatustest seespool ametiühingulist liikumist Citrine ütles: „Veel valitsevad suured lahkaramised selle üle, mida mõista tööstusharu liitude, s. o. niisuguste liitude all, kes koondaksid endasse kõik ühe tööstusharu töölised, hoolimata nende kutsealast. Meil (Inglismaal) on mõned vähesed liidud, mis umbes vastavad seesugusele organisatsioonilisele kujule, nagu näiteks raudteelaste liit ja mäetöölise liit. Ma pean möödapääsematuks, et kontsentreerumisprotsessile majanduses järgneb kontsentreerumine ka ametiühingulisel alal. Suur tööstusharu ametiühing, kuhu koondatud paljud töölised kategooriad, muutub pigemini reeglits, kui erandiks.“

Ühenduses sellega olgu möödamines juhitud tähelepanu veel ühele paratamatule tendentsile. Kuivõrd ametiühingud laiendavad oma tegevusala, seevõrd tekib neile ka uusi funktsioone. Nende uute funktsioonide täitmisel liitudel tuleb ikka enam vajadus arvestada ülemaalse keskkliiduga ja sellele tuge- neda.“

XVIII rahvusvaheline töökonverents.

Aug. Gustavson.

4.—23. juunini istus Genfis XVIII rahvusvaheline töökonverents. Nimetatud konverentsi töökava oli väga laialatuslik, sisaldas järgmisi küsimusi: 1) tööaja lühendamise (40-tunniline tööädal); 2) tööpuuduse kindlustamine ning töötute abistamine; 3) puhkuse korraldamine automaatlites tahvelklaasi tööstustes; 4) pensioniõiguste säilitamine ühest riigist teise emigreerimisel; 5) kutsehaiguste kindlustamise konventsiooni osaline revideerimine; 6) naistöö kasutamine allmaa kaevandustes; 7) naiste öötöö konventsiooni osaline revideerimine.

Peale selle veel direktori aruanne, mõned resolutsioonid ja uue administratiiv-nõukogu valimine.

Tööaja lühendamise küsimus oli juba kolmandat korda rahvusvahelisel töökonve-

rentsil arutusel. Esmakordselt käsitati seda küsimust 1933. a. jaanuarikuul erikonverentsil, teistkordselt läinud aasta XVII järjekordsel töökonverentsil ning kolmandat korda käesoleval aastal. Käesoleval aastal oli küsimus vormiliselt teisel lugemisel ning oleks pidanud seega lõplikult otsustatama.

Juba konverentsi algul oli teada, et tööandjate rühm ning inglise valitsus on tööbüroo poolt väljatöötatud konventsiooni kava vastu. Arvestades inglise valitsuse mõjuga, suhtuti algul juba kahtlevalt konventsiooni läbimineku võimalustesse. Asjaolude arenemise hilisem käik näitas, et see kahtlus oli põhjendatud.

Enne küsimuse komisjoni andmist arutati seda paar päeva pleenumis, kus tööandjad ja inglise valitsuse esindajad nõudsid selle päe-

vakorralt ärajätmist. Küsimust olevat veel liig vähe kaalutud ning see nõudvat veel uurimist.

71 häälega 22 vastu otsustati küsimus siiski komisjoni anda. Nüüd aga *keeldusid tööandjad komisjonist osavõtmast*, mispärast komisjon moodustati vaid valitsuste ning tööliste esindajaist. Kuna tööandjate esindajad (peale itaalia tööandja, kes oma valitsuse mõjutusel komisjoni valida lasi) komisjonist puudusid, siis arenes töö komisjonis kiiresti ning konventsiooni kavale anti õige radikaalne ilme. Pleenumis ei läinud aga asi enam libedasti. Siin jäid küsimuse lõpphääletusel valitsuse esindajad enamuses erapooletuks ning erapooletuid konverentsi kodukorra afusel üldse ei arvestata.

Lõpp-hääletamisel sai § 1 poolt 44 ning vastu 8 häält, kokku 52 häält. Kuna kvorum oli aga 70 — siis ei saavutanud see § kvorumit ning edasi arutada konventsiooni

oli asjatu. Poolt hääletasid, peale töölikesindajate (väljaarvatud 2 — kes olid samal ajal istuvas tööpuuduse komisjonis): Hiina, Taani, Iiri, Norra, Poola, Rootsi ja Itaalia valitsused ning Itaalia tööandjad, vastu — Belgia, Ingliise, Luxemburgi ja Hollandi valitsused, kuna tööandjad ja teised valitsused jäid erapooletuks ning lõhkusid sellega kvorumini.

Tekkis küsimus — mis saab nüüd edasi. Olukorra päästmiseks valitsuse rühma enamus esitas resolutsiooni, et tööbüroo küsimust veel uuriks ning asetaks selle järgmisele konverentsile uuesti päevakorrale. Vähemuse poolt esitati teine resolutsioon, mis nägi ette küsimuse uurimist ning asetamist *mõne tulevase konverentsi päevakorrale*.

Esimene resolutsioon saavutas konverentsi enamuse. S. t. tööaja lühendamise küsimus tuleb tuleval aastal uuesti arutamisele.

(Pooleli.)

Rahvusvahelise tööbüroo direktori kaastunne eesti töölistkonnale M. Martna surma puhul.

M. Martna surma puhul sai Eestimaa Töölisühingute Keskliidu abiesimees A. Gustavson rahvusvaheliselt tööbüroolt side-ametniku A. Staali allkirjaga järgmise kirja:

„Armas A. Gustavson,

minu suureks kurvastuseks kuulsin hra G. Gallonilt, et suri M. Martna, keda oli minul õnn kohata mitmel korral rahvusvahelistel töökongressidel. Neil kohtamistel oli minul võimalus M. Martna suuri võimeid

tundma õppida ning mina tõeliselt kahetsen, et eesti töölistkond kaotas sellase suure juhi.

Tööbüroo direktori, mr. H. Butleri ülesandel palun edasi anda eesti töölisühingutele tema kaastunnet selle suure kaotuse puhul. Ma palun ühtlasi edasi anda minu isiklikku kaastunnet M. Martna perekonnale, kui isikult, kellel oli au tunda Martnat kui sõpra ja seltsimeest paljude aastate kestvusel.

Tõeliselt Teie A. Staal.

Genfis, 9. juunil 1934.

Meremeeste päevamured.

Juba kauemat aega nurisevad eesti laevaomanikud selle üle, et meil Eestis ei ole tarvilisel määral laeva masinajuhkonda ja selle all kannatavat Eesti kaubalaevastiku arenemine. Kuid Meremeeste Kodust järele kuulates selgub, et masinajuhkonnast oli töötä 28. juulil 87 isikut. Siinjuures peab veel arvesse võtma selle asjaolu, et praegusel momendil on meie kaubalaevastiku navigatsiooni hooaeg. Kui arvestada talvise hooajaga, s. o. oktoobrist maini, siis on see arv umbes 2 korda suurem.

Meremeeste Kodus on registreeritud:

I j. meh. 36 isikut, nendest töötä 10, s. o. 27,7%.

II j. meh. 37 isikut, nendest töötä 4, s. o. 10,8%.

III j. meh. 85 isikut, nendest töötä 16, s. o. 18,7%.

meh.-assis. 139 isikut, nendest töötä 57, s. o. 40,9%.

Peale selle väidavad eesti laevaomanikud, et nemad ise tahavad hoolitseda töötä meremeeste elu ja olu eest, et need leiaksid küllaldaselt määral teenistust. Kuid sealjuures ise sõdi-

vad selle vastu, mis meremeestele kord juba lubatud nende olukorra parandamiseks, s. o. et välisriigi laevu lastakse tuua eesti lipu alla, kus töötä meremehed leiaksid küllaldaselt määral teenistust ja ülespidamist.

Kuid meie meremehed on juba näinud seda laevaomanikkude lahkete lubadust 15 aastat. Kui viimane häda käes on, siis tuuakse üks vana roostetanud laevaloks kai äärde ja kutsutakse Meremeeste Kodust töötä meremehed peale roostet kloppima. Palk sealjuures on muidugi võrdne hädaabitöölise palgaga, millega ükski perekond end korralikult elatada ei suuda. Pealegi kestab ajutine töö vaevalt paar kuud. Loomulikult ei ole ka niisugustel isikutel enam võimalust end korralikumalt riietuda. Selle tagajärjel muutuvad nad räbalates ümberhulkuvateks töötä meremeesteks, keda mitte ükski kapten oma laeva enam teenistusse ei võta. Pärast aga seletavad meie laevaomanikud lahke näoga meie kõrgemate riigiametnikkude ees, et egas need kellegi meremehed pole, need on ainult „hulkurid“ sadamas, aga nad ise aru ei saa, mille tagajärjel see kõik sündinud on.

Nende vilunud meeste asemel võetakse siis uusi mehi ja nõnda produtseeritakse uusi meremehe juurde.

Praegu käivat igapäev Meremeeste Kodus hulk töötuid meremehe kohta kuulamas, peale selle tulevat iga päev hulk kirju kohasaamise asjus ja kõik olevat huvitatud nendest laevadest, mida kavatsesitavat lähemal aja tuua eesti lipu alla, ning igaüks teeb ettevalmistusi selleks, et oma endisele alale tagasi siirduda hädaabitööl, mida on sunnitud tegema, et meremees maal nalga ei sure. Sest tänini ei ole veel laevaomanikud mitte ühtki penni annud töötä meremeeste kasuks kuhuile.

Juhuslikult kätte sattunud kommunistide häälekandjat „Majakat“ nr. 21 ja 22 lehitsetes, millegi pärast torkab silma, et Eesti laevaomanikud on asunud J. SH meestega ühisele rindele välislaevade lipu alla toomise vastu, sest viimasel ajal kirjutab JSH häälekandja „Majakas“ korduvalt laevade lipu alla toomise vastu, nagu ka seda Eesti laevaomanikud korduvalt oma märgukirjades ja ajalehtedes toonitanud.

Tekib tahtmata küsimus, kas Eesti laevaomanikud mitte ei ole JSH meestega ühte kampa löönud. *Töötä meremees.*

Soome ametühingute II kongress.

(Algus eelmises numbris).

Eelmises numbris oli töönädala lühendamise asjus viga juhtunud, mida siin parandada tuleb:

36-tunnilise töönädala vastu räägiti küll, aga väikese enamusega tehti siiski otsus, et Keskliidu juhatus peaks selles asjas riigipäeva tööliste esitajate poole pöörama nõudega, et need parlamendis 36-tunnilise töönädala sisseadmise algatuse oma kätte võtaks.

Tööpuuduse vastu võitlemiseks ei peetud seda mitte küllaldaseks, kui töönädalat lühendatakse, sest kui sellega ühes ka töölise teenistus väheneb, siis viib see püksirihma pingutusele ja töölise ostujõud väheneb, sellepärast peavad tööliste esitajad riigipäeval kõigest jõust selle eest võitlema, et töönädala lühendamisega tööliste palgad mitte ei vähene.

Inimkonna esimeseks ülesandeks peaks olema päästa tööliskonda, kes kõige enam tööpuuduse all kannatab, kriisiraskustest.

Selleks on vaja, et riik ja omavalitsused mitme aasta jaoks ette teeks oma tööde kavad niisuguses ulatuses, mis võimaldaksid tööd kõigile, kes seda teha tahavad.

Hädaabitööde süsteem, mis viimastel aastatel tarvitusel olnud, tuleb kõrvale heita, sest selleläbi surutakse tööpalk alla ja üldine ainetarvitamine väheneb, selle asemel peavad riik ja omavalitsused üldiseid töid korraldama, makstes selle eest palka mis töölisele korraliku ülispidamise kindlustab.

Riik peaks seadusandlisel teel püüdma tööpuuduse tagajärgi pehmemadada ja tähtsamaks abinõuks selleks oleks: *üldine tööpuuduse vastu kindlustamise seadus.*

Palga alammäärä

asjus juhiti selle peale tähelepanu, et riigipäeva s.-d. rühm juba esitanud sellekohase seaduse eelnõu, isegi fashistid olla sarnase eelnõu esitanud, mis kindlustaks palga alammäärä „korralistele töölistele“. Küsimust olla mitmekülgsest tööliste organisatsioonides kaalutud, ka rahvusvahelises ulatuses ja selgusele jõutud, et niikaua kui töölistel ei ole tugevaid organisatioone seljataga, ei ole ka lootust palgaalammäärä kindlustamist seadusandlisel teel töölistele soovitavas ulatuses läbi viia.

Karskuse küsimus.

Ettepanekus nõuti, et kongress keelaks ära kõigis töölismajades joovastavate jookide müümise ja joomise ning et kõik tööliste organisatsioonide teenistuses olevad inimesed *täiskarsklased oleksid.*

Vaieldi poolt ja vastu ning lõpuotsus oli, et töölismajad suuremalt osalt kuuluvad parteiorganisatsioonidele ja need sellega päri ei oleks, kui neile ametühingute poolt selles suhtes hakatakse eeskirju andma, kuna viimased ei või neile ühtki kindlustust selleks anda, et töölistemajad ilma joovastavate jookide müümiseta omaga välja tuleks.

Mis tööliste organisatsioonide palgaliste täiskarskusesse puutub, siis juhiti selle peale tähelepanu, et nõukogu sellekohase otsuse järel küll igale inimesele karskust soovitavaks peetakse; aga karskus ükski ei tee veel inimest tubliks oma ametikohal.

Teised küsimused kongressil olid enam-vähem kohaliku tähtsusega ja viiks liiga pikale neist kirjutama hakata. Mis aga meile haruldasena paistis, oli asjalik, vaikne läbirääkimise viis ja et kongressi saadikuteks enam-vähem vanemad inimesed olid, pealt-näha 35—60 aastani.

Mõningad arvud tegevusaruandest.

Keskliiduga liitunud ametühingute liikmete arv oli aruandeaasta lõpul 19.847.

Et sarnase liikmete arvu juures kõigest 44 kongressi saadikut oli, tuleb sellest, et Soome keskliidu liikmeteks võivad olla ainult ametühingute liidud ja liit, mille liikmete arv alla 500, valib ühe esitaja; 500—1000 pealt veel ühe esitaja.

Liikmemaks.

Keskliidu harilik liikmemaks on: 1. klass 20 marka, 2. kl. 12 marka ja 3. kl. 6 marka aastas.

Maksuklassid mitmesuguste liitude liikmetele määrab ära nõukogu, arvesse võttes liikme teenistust ja liidumaksu.

Kõige suurem on trükistöölise liit — 3.327 liikmega, selle järgmine metallitöölise oma 3.167 liikmega, äriteenijate liidul on 2.210 liiget; teised on vähemad.

Liitude sissetulekud olid aruandeaastal 2.062.056 marka, väljaminekud 2.289.620 mrk. Liitude varanduse väärtus on 3.306.386 marka, millest võlga on 1.405.515 marka.

Toetusi antud.

Tööpuuduse ja reisiabiraha 715.640 marka, streigiabi 185.562 mk., haiguse korral 283.242 mk., matuseabi 77.545 mk., juriidilist toetust 5.768 mk. Kollektiivlepinguid on 53, mis puudutavad 219 tööandjat 9.787 töölisega.

Valimised.

Keskliidu esimeheks valiti tagasi ühel häälel *Edvard Huttunen* ja rootslaste esitajaks *K. A. Fagerholm*. Teisteks juhataste liikmeteks said: *J. Virtanen*, *V. Salovaara*, *A. Hällström*, *E. Aittola*, *L. Mikkonen*, *M. Leskinen*

ja *E. Lähde*. Keskliidu sekretäriks on *E. K. Louhikko*.

Kongressi lõpul kõneles skandinaavia külaliste nimel *H. Jakobsen* ja baltimaade nimel *H. Martinson*. Viimane juhtis oma lõppsõnas selle peale tähelepanu, kui aegaviitav ja tülikas on tööliste kongressidel kõnede tõlkimine, näiteks olla temal omal tulnud Poola ametiühingute kongressil Rootsi esitaja kõnet saksa keelde tõlkida, millest see jälle omakorda poola keelde tõlgitud.

Soovitatakse selleks kõigil töölistel õppida esperanto keelt, et ilma tõlgita võiksime omi mõtteid vahetada.

Igatahes jättis kongress meile, võõrastele, väga hea mulje. H. M.

Eraasutiste ametnike ja teenijate Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi kongress.

Juuli keskel peeti Brüsselis eraasutiste ametnike ja teenijate rahvusvahelise kutsesekretariaadi kongress, mis moodus majandusliku ja poliitilise surutise ning ränga tööpuuduse tähe all. Esindatud olid kutsesekretariaadiga liitunud maade organisatsioonid, välja arvatud Saksamaa ja Austria, ning mõnede veel mitteliitunud maade esindajad nõuandva häälega.

Küüalistena viibisid kongressil Ametiühingute Rahvusvahelise Liidu esindaja *Stolz*, Belgia Ametiühingute Keskliidu esindaja *de Blaemynsch* ja Rahvusvahelise Töötoimkonna esindajana *Boisnier*.

Abisekretäri *Spiekmanni* ettekandel võeti ühel häälel vastu kutsesekretariaadi rahaline ja tegevuse aruanne, kusjuures rõhutati vajadust *hakata korraldama suuremas ulatuses abiandmist saksa ja austria emigrantidele*.

Kutsesekretariaadi liikmemaksu suurus jäeti endiseks, kuid juhatastele anti volitus tarbekorral seda tõsta tegelikkude vajaduste piires.

Kutsesekretariaadi asukohaks määrati *Amsterdam* ja uueks peasekretäriks valiti *Spiekmann* (Hollandist).

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu ja kutsesekretariaatide vahelise suhte määramise küsimuses jõudis kongress otsusele, et R. A. Liidu organisatsioon tuleks täiendada nii, et temas moodustatakse ka *eri sektioonid kutsegruppidele*. Juhatus volitati ses asjas pidama R. A. Liiduga läbirääkimisi.

Ka rahvusvahelise kutsesekretariaadi enese piires tunnustati tarvilikuks korraldada majanduslikult lähedal seisvate maade ühingute omavahelist grupeerimist ja tihedamat koostööd. Seni on kutsesekretariaadis Skandi-

naavia liidud (Taani, Soome, Norra ja Rootsi) tegutsenud *eri koondisena*, samuti ka mõned Kesk-Euroopa liidud. Nende koondiste sihts on enne kõike majanduslikkude ja sotsiaalpoliitiliste küsimuste üksikasjalik arutamine ja positiivse ametiühingulise töö kooskõlastamine suuremal määral, kui see võimalik kogu kutsesekretariaadi ulatuses, mille liikmed kuuluvad majanduslikult väga lahkuminevates tingimustes elavatesse maadesse.

Niisuguste erikoondiste loomine küüdeti heaks.

Suure huviga kuulati ära aruanded eraasutiste ametnike ja teenijate olukorra üle Skandinaavia maades (refer. *Hansen*, *Kopenhagenist*) ja ülejäänud Euroopa riikides (refer. *Czehl Jones*, *Londonist*).

Rahvusvahelise kutsesekretariaadi juhatusse valiti: *Hallsworth* (esimeheks) — Inglismaalt, *Jacobsen* — Hollandist, *Capocci* — Prantsuse ja Belgia esindajana, *Kertész* — Ungari ja Lõuna-Euroopa maade esindaja, *Klein* — Tshehoslovakkia, *Hansen* — Skandinaavia maade esindaja, *Thomson* — Inglismaalt, tehnikute ja meistrite esindajana, *Santamarina* — Hispaaniast, äriteenijate grupi esind., *Pacowsky* — Tshehoslovakiast, kaubareisijate erigrupi esind., *Lundgren* — Rootsist, panga ja kindlustusseltside erigr. esindajana.

Lõpuks võeti vastu resolutsioon sõja hädaohu vastu ja avaldati südamlikku poolehoidu *Verviers* tekstiiltöölisele, kes parajasti tol ajal pidasid streigivõitlust.

Kõigiti asjalik, hästi ettevalmistatud ning üksmeelne kongress kinnitas veel kord võimalisel alal tegutsevate palgaliste tahet koostööks üldise töölislikumisega ja ühiseks võitluseks.

Rahvusvahelise Tekstiiltöölise Liidu kongress. Eesti tekstiiltöölise esindaja viibis kongressil.

Rahvusvahelise Tekstiiltöölise Liidu korraline kongress peeti 7.—11. mail *Luzernis* *Shveitsis*, millest võttis osa 78 esindajat. Esma-

kordselt viibis kongressil ka eesti tekstiiltöölise esindaja. Käesoleval aastal astus *Tallin* na Tekstiiltöölise Ühing Rahvusvahelise Tekst-

tiitöölise Liidu liikmeks ja kongressil esindas ühingu ühingu sekretär a.-s. „Rauaniidi“ töölisvanem *T. Delski*.

Kongressil arutati peamiselt ratsionaliseerimise, tööpuuduse, tööaja ja palgaküsimusi. Kuna tehniliste uuenduste tõttu tekstiilkäitistes tootmise iseloom on tunduvalt muutunud, mille tagajärjel kõikjal valitsev vahetuslik töö on kujunenud tööliste tervisele äärmiselt kurnavaks, siis otsustati samme astuda rahvusvahelise tööbüroo ees, et pandaks toime vahetusliku töö (Schichtarbeit) kohta põhjalik uurimus ja töötataks välja konventsioon vahetusliku töö kaotamiseks.

Tööaja lühendamise suhtes asuti seisukohale: tehnilise edu tõttu on vajalik lühen-

dada tööajal vähemalt 40 tunni peale, kusjuures töötasu jääks endiseks.

Ratsionaliseerimise küsimust arutades, jõuti seisukohale, et tehniliste uuenduste rakendamise vastu tekstiiltöölised ei vaidle. Küll aga tuleb ratsionaliseerimise juures silmas pidada tööliste tervishoiulikke nõudeid, et tööline ei muutuks elutuks masinaosaks.

Peale selle arutati mitmesuguseid organisatsioonilisi küsimusi. Liidu juhatus asub Londonis ja sekretäriks on pikemat aega Tom Shaw, kauaaegne inglise tööliskumise tegelane. Eesti tekstiiltöölise esindajal oli võimalik luua kongressi ajal lähemaid suhteid teiste maade, eeskätt Skandinaavia maade tekstiiltöölise liitude esindajatega, mis kahtlemata kasuks tuleb eesti tekstiiltöölisele edaspidises töös.

Mäetöölise internatsionaali kongress.

Esindatud 1.605.000 liiget.

Mäetöölise Rahvusvahelise Kutsesekretariaadi kongress astus esmaspäeval, 6. augustil Lille'is kokku. Esitatud on 1.605.000 organiseeritud mäetöölise. Ameerika, Austraalia ja Jugoslaavia liidud ei saanud võtta kongressist osa, kuna neil praegu käsil streigivõitlus.

Juhatus sekretär *Delattre* teatas enne päevakorrale asumist, et kommunistide rahvusvahelise ametiühingute organisatsioonilt on saabunud ühisväerinna moodustamise ettepanek, kuid seda pole saadud võtta päevakorda kutsesekretariaadi ühe varasema otsuse põhjal.

Esimesel päeval esines *Delattre* ülevaatega poliitilisest olukorrast ja kõneles kiitvalt pre-

sident *Roosevelti* mehise poliitikast, mida ta peab teatud mõttes õnnestunuks.

Järgmisel päeval kandis *Vigne* ette referaadi tööaja küsimuse üle, kus eriti põhjendas 40-tunnilise tööajaga teostamise vajadust. Ta nõudis, et kõikide maade mäetöölised peaksid liituma 7-tunnilise tööpäeva läbiviimiseks, mis määratumalt lihtsustaks ka tööpuuduse korraldamise küsimust.

Läbirääkimiste järgi, millest võtsid osa inglise, saari ja poola saadikud, otsustati ühineda *R. A. Liidu* nõudmisega 40-tunnilise tööajaga. Lõpuks algatati nõudmine, et mäetöölised peaksid katsuma läbi viia öieti 6-tunnilise tööpäeva, kusjuures tööaja hulka kuuluks ka kaevandusse laskumise ja väljumise aegki.

Ametiühinguline ringvaade.

100-AASTAST JUUBELIT

pühitsevad käesoleval aastal mitmed ametiühingute liidud Inglismaal. Sellide ühinguid tsunftide näol leidis juba 1400. aastal; ametiühingud uuel kujul sündisid hiljem. Kingsepad hakkasid endid organiseerima 1700. a. peale, rätsepad natuke hiljem. Võitlus organiseerimise vabaduse pärast kestis kuni 1824. aastani, mis ajast peale võib inglise ametiühingulist liikumist lugema hakata. 1850.—1860. olid ametiühingud korraldatud vabamüürlaste eeskujul kõigi nende kommetega ja viguritega, kuni see pikapeale muutus sarnaseks, nagu praegu.

FASHISTLIKUD SAAPAD.

Nagu Norra kingsepatöölise ajakiri (Skotiarbeideren) teatab, olla Mussolini Itaalia saapavabrikantidele käsu annud uued saapamoed ja liistud muretseda, mis paremini fashistlike mõttevisiiga kokku passiks, kui siiamaaused. Hitler seda kuulda saades, olla ka kohe korralduse teinud, et Saksa saapavabrikandid ühes kunstnikkudega uued naatlikud saapamoed väljatöötaks, mis teiste maade jalanõudest lahku läheksid.

SISU: 1) Kas Ida-Locarno või sõjaline idapoliitika. 2) Käesoleva aasta palgavõitlusi. 3) Ametiühingud demokraatlikus riigis. 4) *A. Gustavson* — XVIII rahvusvaheline töökongress. 5) Rahvusvahelise tööbüroo direktori kaastunne eesti tööliiskonnale. 6) Meremeeste päevamuredest. 7) *H. M.* — Soome ametiühingute II kongress. 8) Erasaaduste ametnikkude ja teenijate rahvusvahelise kutsesekretariaadi kongress. 9) Rahvusvaheline Tekstiiltöölise Liidu kongress. 10) Mäetöölise internatsionaali kongress. 11) Ametiühinguline ringvaade.

Toimetaja: *E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mikhelson, A. Gustavson*. Vastutav toimetaja: *K. Must-Väljaandja E. Töölisühingute Keskkliit*. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52

Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1933.